

**Pařížské roky
Věry Jičínské**

**Věra Jičínská's
Years in Paris**

**Les années
parisiennes
de Věra Jičínská**

1923-1931

Pařížské roky Věry Jičínské 1923-1931

**Nadace Věry Jičínské, 2018
Arbor vitae, 2018**

**Mou láskou bylo malířství,
touhou udělati alespoň několik dobrých obrazů,
duševní dílo, které by přetrvalo tu pomíjející tělesnou schránku ...**

Věra Prášilová-Scott, **Portrét Věry Jičínské**, 1923,
čb fotografie, 22 x 17 cm, značeno PD Prášilová 23,
soukromá sbírka

Věra Prášilová-Scott, **Portrait of Věra Jičínská**, 1923,
bw photography, 22 x 17 cm, signed BR Prášilová 23,
private collection

Věra Prášilová-Scott, **Portrait de Věra Jičínská**, 1923,
photographie en noir et blanc, 22 x 17 cm, signé HD Prášilová 23,
collection privée

© Věra Jičínská – dědicové, 2018
Concept & text © Karel Jaroš, 2018
Translation © Milena Lockerová, Martin Hromek, 2018
Photo © archiv Nadace Věry Jičínské, 2018
Graphic design © Jiří Lammel, 2018

© Nadační fond Věry Jičínské, dcery Dany Laichterové a Jiřího Gornera, 2018
© Arbor vitae, 2018

ISBN 978-80-270-3758-2 (Nadační fond Věry Jičínské, dcery Dany Laichterové a Jiřího Gornera)
ISBN 978-80-7467-128-9 (Arbor vitae)

Věra Jičínská

(* 3. 7. 1898, Petřkovice – † 27. 3. 1961, Praha)

Po nějaký čas se zdálo, že na Věru Jičínskou a její pozoruhodnou práci padl nevlídný los zapomnění. Téměř celé její dílo bylo pohřbeno na desetiletí do přítmí venkovského depozitáře a dlouho zde nebyl nikdo, kdo by pečoval o její odkaz. Novou etapu v hledání malířčina významu ve snaze o spravedlivé zhodnocení jejího přínosu české výtvarné kultuře nastartovala v roce 1982 výstava v Orlické galerii v Rychnově nad Kněžnou. Byla však pro mnoho dalších let jedinou. Od počátku nového milénia se situace výrazně změnila. Zejména se o to zasloužila paní Barbora Tučková roz. Zlámalová a její rozsáhlá badatelská práce a publikované texty. Nová generace badatelů, upřená na prostředí Paříže 20. a 30. let minulého století a jeho vztah k českému výtvarnému životu, i genderové studie a projekty dnes s Věrou Jičínskou pracují jako s nepopíratelnou hodnotou. Nepochybně i odhodlání její dcery, paní Dany Gornerové, podpořit proces bádání a popularizace díla její matky, který umožnila společně se svým manželem Jiřím Gornerem zejména zřízením Nadace Věry Jičínské, zrychlilo růst zájmu o životní osudy a dílo této výjimečné autorky.

Svá výtvarná studia zahájila Věra Jičínská v roce 1916 na Umělecko-průmyslové škole v Praze u profesora Františka Kysely. Po absolutoriu pokračovala v grafické speciálce na Státní uměleckoprůmyslové škole v Mnichově u prof. Ehmckeho a následně v Paříži ve slavných pařížských učilištích u Fernanda Légera, Othona Friesze a zejména André Lhoty. Od druhé poloviny 20. let vystavovala na mnoha místech v tehdejším Československu, ale i Maďarsku, především však v Paříži. Během svého pařížského pobytu (1923–1931) také navázala celoživotní přátelství s hudebním skladatelem Bohuslavem Martinů a malíři Janem Zrzavým a Františkem Muzikou.

Počátky její malířské práce jsou spjaty s pobytem v Paříži a s analytickým kubismem André Lhoty. Po této klasicistické lhotovské fázi, z níž pocházejí zejména figurální kompozice, včetně ženských aktů a podobizen, se Jičínská soustředila na barvu a světlo a na práci s valéry a tóny. Zejména po návratu do Čech se zvolna přibližovala k nefigurativnímu řešení obrazové plochy, které bylo blízké jejímu pojetí spirituálně koncipované malby. Její tvorba byla sice i nadále inspirovaná viditelnou skutečností a motivy jejích obrazů stále vycházely z konkrétních impulzů a zážitků, ale ve výsledku byl odkaz na tyto podněty transformován do abstraktních znaků.

V roce 1930 se provdala za svého spolužáka z UPŠ Prokopa Laichtera. Po sňatku opustila Paříž a přestěhovala se do Prahy. Od té doby velice často pobývala v Dobrušce, kam její muž po předcích patřil. V roce 1937 se jí narodila dcera Dana. Od druhé poloviny 40. let a zejména v 50. letech vlivem zdravotních potíží a osobních komplikací a pod tlakem nepříznivého sociálního klimatu se odpoutala od svého předchozího vývoje a vytvořila v pastelů a akvarelu rozsáhlý floristický a krajinářský cyklus, v němž dřívější snahu o aktuální výtvarný jazyk překryl čistě ženský lyrismus. Pro své portréty květin a zduchovnělé krajiny našla nejčastěji inspiraci v malé obci Říčky v Orlických horách.

V roce 1952 ji při restaurátorských pracích těžce zranilo zřícené lešení. Fatální následky úrazu plíživě vysávaly její tvůrčí i lidskou sílu, až jim nakonec podlehla. Největší část díla Věry Jičínské je dnes uložena ve Vlastivědném muzeu v Dobrušce, kam se dostala jako součást rozsáhlého daru Prokopa Laichtera. Druhá největší sbírka je spravována Nadací Věry Jičínské, kterou založila její dcera Dana Gornerová s manželem Jiřím Gornerem, žijící od roku 1968 v USA.

Paříž, Eiffelova věž, 1927,
barevné křidy na papíře,
60 × 46 cm (výřez pasparty),
značeno PN Věra Jičínská 1927,
Nadace Věry Jičínské

Paris, the Eiffel Tower, 1927,
colour chalk on paper,
60 × 46 cm (mount cut-out),
signed top right Věra Jičínská 1927,
Věra Jičínská Foundation

Paris, la Tour Eiffel, 1927,
craies colorées sur papier,
60 × 46 cm (découpe de passe-partout),
signé DH Věra Jičínská 1927,
Fondation Věra Jičínská

Londýn, 1926,
pastel na papíře, 27 × 32 cm (výřez pasparty), značeno PD Londýn Věra Jičínská 1926,
Nadace Věry Jičínské

London, 1926,
pastel on paper, 27 × 32 cm (mount cut-out), signed BR Londýn Věra Jičínská 1926,
Věra Jičínská Foundation

Londres, 1926,
pastel sur papier, 27 × 32 cm (découpe de passe-partout), signé DB Londýn Věra Jičínská 1926,
Fondation Věra Jičínská

Pařížské roky Věry Jičínské

Až na malířský kurz u Ferdinanda Engelmüllera v době studií na pražské Uměleckoprůmyslové škole byla původní odborná příprava Věry Jičínské zaměřena na grafiku. Avšak pětadvacetileté děvče, které přijelo v září roku 1923 do Paříže, bylo rozhodnuto stát se malířkou. Navštěvuje tedy postupně několik pařížských malířských škol, kde má možnost se setkat s řadou velmi výrazných osobností světové výtvarné kultury. V ateliérech soukromých učilišť, jako byly například Académie russe nebo Académie Moderne, nepotkávala pouze své první učitele Fernanda Légera nebo Othona Friesze. V těchto kosmopolitních centrech uměleckého života se ve velké rychlosti střídalo nesmírné množství učitelů i adeptů výtvarného umění z celého světa. Již zde, na počátku svého pařížského pobytu, Věra Jičínská osvědčila svůj nepochybný malířský instinkt a intelektuální zralost. Její první plátna dokazují, že dokázala bez zaváhání přeskočit několik kapitol výtvarného vývoje a akceptovat aktuální impulzy, které jí ovšem Paříž bohatě nabízela.

Roku 1925 založil své samostatné učiliště André Lhote, kterého předtím mohla Jičínská potkávat v Académie Moderne. Dnes tohoto představitel analytického kubismu a člena Section d'Or hodnotíme především jako velmi úspěšného pedagoga, jenž svoji slavnou Académie André Lhote v rue d'Odessa č. 18 vedl až do své smrti. Byl pověstný svou metodou i disciplínou, napsal několik příruček pro malíře a působil i při budování uměleckého školství v Egyptě a Brazílii. Fotograf Henri Cartier-Bresson, jenž do Lhotovy školy nastoupil rok po Jičínské, často hovořil o vlivu Lhotových kompozičních zásad, které přenesl do své práce fotografa. Věru Jičínskou zřejmě duch této školy přitahoval, vydržela zde nejdéle a stopy Lhotova vlivu jsou u ní zřejmé a byly jí občas vyčítány.

Rok 1925 byl velmi důležitý pro pařížský pobyt Věry Jičínské. Usazuje se trvale v rue Fondary, stabilizuje se okruh jejích přátel, zejména vztah s Janem Zrzavým a Bohuslavem a Charlottou Martinů, a daří se jí také na pařížských salonech. Kupodivu věnuje část úsilí i své původní grafické profesi. Pracuje totiž systematicky. Motiv, který považuje za zásadní, si zvykla opakovat a ověřovat jak v kresbě a několika malovaných variantách, tak se také někdy vrací k rydlu a zkouší vyznění v černobílé formě.

Umělecká poctivost Jičínské bránila ve snadných cestách. A tak se druhá polovina jejího pařížského pobytu jeví ve znamení usilovného hledání vlastního výrazu. Malba se uvolňuje z pout lhotovského klasicismu, portrét se stává duchovnějším a barevná škála je střídmější. Z cest na Île d'Oléron a do Bretaně si Jičínská přivezla několik krajin. Objevila exotiku černošských aktů a podobizen a vrací se znova ke svému zásadnímu modelu – tanečnici Lydii Wisiakové. Struktura její malby zdrsnila. Často také vystavuje. Na salonech, na společných a skupinových výstavách i zcela samostatně. Má řadu recenzí v dobovém tisku. Neutrívá čas jenom v Paříži, navštívila mnoho míst po celé Francii, včetně společných pobytů s Janem Zrzavým v Bretani. Vydala se také do Anglie a Skotska a při cestě na jih poznala kus Španělska. Při prázdninových návratech domů k rodičům, do Pětikostelí, čili Pé-cse, cestuje přes Čechy a Slovensko, jindy přes Švýcarsko.

Ale pařížský život je velice vyčerpávající a demotivující je také postoj rodiny, která neschvaluje její bohémský způsob života. Situace rychle vykrytalizovala v okamžiku, kdy se v Paříži objevil dávný spolužák z Uměleckoprůmyslové školy Prokop Laichter. 15. listopadu 1930 se berou na pařížské radnici a příští rok v květnu opouští malířka Paříž, ve které prožila téměř osm let. Její další životní osudy již běží po jiných souřadnicích, ale roky strávené v srdci výtvarného světa, dosažené výsledky, intelektuální a malířská zkušenost a cenná přátelství se vždy promítnou i do následujících kapitol její práce.

Výhled z ateliéru, kolem 1926,
barevné křídly na papíře, 62 × 47,5 cm,
značeno LD Paris, PD Věra Jičínská;
Barbora Zlámalová, č. soupisu K 43,
Nadace Věry Jičínské

A View from the Studio, about 1926,
colour pencil on paper, 62 × 47,5 cm,
signed DL Paris and DR Věra Jičínská;
Barbora Zlámalová, inventory no. K 43,
Věra Jičínská Foundation

Vue depuis l'atelier, vers 1926,
craies colorées sur papier, 62 × 47,5 cm,
signé GB Paris, DB Věra Jičínská;
Barbora Zlámalová inventaire no. K 43,
Fondation Věra Jičínská

Bárka na moři, 1929,
barevné křídý na papíře, 35 x 25,5 cm,
neznačeno, PD (tužkou) Carnaret 23. 8. 29,
na rubu připsal perem patrně Prokopa
Laichtera *Originál pastelové kresby Věry
Jičínské 23. VIII. 1929 v Bretani Carnaret,
Nadace Věry Jičínské*

A barge at the Sea, 1929,
colour chalk on paper, 35 x 25,5 cm,
non-marked, DR (in pencil) Carnaret
23. 8. 29, on the reverse side written in ink,
probably by Prokop Laichter *Original of pastel
drawing by Věra Jičínská
23. VIII. 1929 in Bretagne Carnaret,
Věra Jičínská Foundation*

Barque en mer, 1929,
craies colorées sur papier, 35 x 25,5 cm,
non signé, DB A Carnaret le 23. 8. 29
(au crayon), inscription au stylo au dos,
probablement de la main de Prokop Laichter
*Original du dessin au pastel de Věra Jičínská
du 23. VIII. 1929 en Bretagne Carnaret,
Fondation Věra Jičínská*

Pařížské roky v datech

1923

7. září, Paříž – VJ přijíždí do Paříže s Hanou Bernkopfovou/Hladíkovou a usazují se v rue de l'Abbé-Grégoire v č. 31, společně s nimi přijíždí na studijní pobyt v Paříži také spolužačky VJ z UPŠ Marta Jirásková a Mary Durasová, sochařky, obě žačky Otto Gutfreunda
listopad, Paříž – VJ navštěvuje malířské kurzy na Académie Moderne, které zde od r. 1921 vede Othon Friesz

Věra Jičínková v Paříži, 1924
Věra Jičínková, Paris, 1924

1924

počátek roku, Paříž – VJ si s Martou Jiráskovou pronajímají ateliér v rue de l'Orne nedaleko Seiny, Marta Jirásková VJ portrétuje
březen – cesta po jižní Francii a do Španělska (společně s Ursulou Hobhouse a Minkou Podhajsskou)
duben, Paříž – zřejmě krátká a nedoložená stáž na Académie russe (Académie Vassiliev) v ateliéru Wassilii (Basila) Shoukaeva
červen – cesta do Beauvais, společně s Martou Jiráskovou a Rudolfem Keplem (český diplomat, do r. 1930 pracoval v Paříži v ČTK a na velvyslanectví)
konec července, Paříž – VJ a Marta Jirásková se stěhují do rue Vercingétorix č. 50, přidá se k nim Mary Durasová
přelom 1924/1925, Paříž – VJ přechází na Académie Moderne k Fernandu Légerovi

24. prosinec, Paříž – Štědrý večer s Janem Zrzavým v jeho ateliéru

31. prosinec, Paříž – společný silvestr v ateliéru na rue Vercingétorix ve společnosti Mary Durasové, Marty Jiráskové, Jana Zrzavého, Bohuslava Martinů, Františka Muziky, Bedřicha Feuersteina a dalších

Neznámý autor, Académie Moderne, ateliér Othona Friesze, Paříž 12. 12. 1923, Věra Jičínková vzadu uprostřed, soukromá sbírka

Unknown author, Académie Moderne, Othon Friesz Studio, Paris 12. 12. 1923 bb photography, Vera Jičínková at the back and in the middle, private collection

Auteur inconnu, Académie Moderne, Othon Friesz Studio, Paris 12. 12. 1923, Vera Jičínková au milieu, collection privée

1925

jaro, Paříž – Účast na jarním Salon des indépendants (obraz Pět aktů a pastel Harmonikář), VJ přestupuje k André Lhotovi do Académie André Lhote v rue d'Odessa č. 18
duben až prosinec, Paříž – pracuje pro československý pavilon na Mezinárodní výstavě dekorativního a průmyslového moderního umění v Paříži

Věra Jičínská před obrazem Mulatka, 1927

Věra Jičínská before the painting Mulatto, 1927

Věra Jičínská devant la peinture La Mulâtresse, 1927

Exotický model v ateliéru Académie André Lhoty, 30. léta 20. století

Exotic Model in the Studio of Académie André Lhote, 30th of 20. century

Exotique modèle dans l'atelier Académie André Lhote, 30ème du 20ème siècle

Ateliér Académie André Lhota v rue d'Odessa č. 18 v Paříži, 30. léta 20. století

From Studio Académie André Lhota, rue d'Odessa no. 18 in Paris, 30th of 20. century

Dans l'atelier Académie d'André Lhote, 18 rue d'Odessa, 30ème du 20ème siècle

Věra Jičínská, 1927

Velikonoce – návštěva Trouville a Dauville v Normandii (společně s Vincencem Breitem)
léto, Paříž – VJ se stěhuje do nového ateliéru v rue Fondary č. 37
srpen, Paříž – VJ v Paříži navštívil spolužák Vladimír Maisner
září – cesta do Rouen spolu s Mary Durasovou, Maxem Kopfem, Antonínem Friedlem a Annou Vokálkovou
na Vánoce se přes Švýcarsko vrací k rodičům do Pětikostelí

1926
jaro, Paříž – účast na jarním Salon des indépendants (Podobizna Lydie Wisiakové a Pohled z okna ateliéru), navštěvuje i nadále Académie André Lhote v rue d'Odessa č. 18
10. až 30. březen, Paříž – vystavuje se školou André Lhoty v rue du Cherche
6. duben až 11. květen – studijní cesta do Anglie a Skotska
červenec, srpen – společně s Pierre Maurelem a Ursulou Hobhouse cesta do Bretaně (St. Malo, Dinan, St. Cast); Galerie La Boétie, Paříž – na výstavě navazuje VJ kontakty s budapeštskými výtvarníky
srpen-září, Brno – vystavuje na výstavě Českoslovenští umělci z Paříže, pořádanou Spolkem výtvarných umělců Aleš
26. srpen až 3. říjen, Nemzeti Szalon Budapešť – vystavuje společně s Tiborem Bakossem, Tiborem Bánem a Ferencem Zajtim

podzim, Pětikostelí – účast na výstavě Spolku výtvarných umělců a přátel umění v Pětikostelí (A Pécsi képzőművészek és műbarátok társasága)
Vánoce, Paříž – slaví společně s Janem Zrzavým a Bohuslavem Martinů u Rudolfa Kepla.

1927
jaro, Paříž – účast na jarním Salon des indépendants (Podobizny Lydie Wisiakové a slečny Rumlerové)
14. květen až 5. červen, Praha – samostatná výstava v Alšově síni Umělecké besedy
20. květen až 4. červen, Paříž, Galerie A. G. Fabre, rue Miromesnil – skupinová výstava šesti českých výtvarnic (V. Dysmasová, V. Jičínská, A. Macková, J. Winterová-Mezerová, M. Podhajská, H. Šrámková)
červen – cesta za rodiči do Pětikostelí přes Prahu, Brno, Bratislavu, Slovensko, Balaton a Budapešť (s Ursulou Hobhouse)
závěr roku, Pětikostelí – účast na podzimní výstavě Spolku výtvarných umělců a přátel umění
Vánoce u rodičů v Pětikostelí

1928
leden, Budapešť – účast na Nemzeti Szalon (pastel Piano)
jaro, Paříž – účast na jarním Salon des indépendants (Podobizna Lydie Wisiakové),
1. až 14. duben, Pětikostelí – účast na jarní výstavě Spolku výtvarných umělců a přátel umění
srpen – cesta na Île d'Oléron, St. Trojan (s Marií Tymichovou, jejím bratrem Janem a M. Hájkovou)
podzim, Paříž – poprvé účast na Salonu d'automne (Podobizna Lydie Wisiakové v národním kroji?)
4. až 11. listopad, Pětikostelí – 4 pastely na podzimní výstavě Spolku výtvarných umělců a přátel umění

1929
leden, únor, Praha – účast na členské výstavě Umělecké besedy v Obecním domě v Praze
jaro, Paříž – účast na jarním Salon des indépendants (Podobizna Lydie Wisiakové a Pohled z ateliéru na rue Fondary)
březen, duben, Pětikostelí – účast na výstavě Spolku výtvarných umělců a přátel umění
březen, duben – cesta do Bretaně, Chantilly, Montmorency (společně s Egonem de Cindric)

Lydia Wisiaková, 1920

červen, červenec – cesta do Chevaux a Provence (společně s Egonem de Cindric a Desirée de Teglas)
srpen – pobyt v Camaret (společně s Janem Zrzavým, Ursulou Hobhouse a M. Hájkovou)
září – pobyt v Chevaux (společně s Robertem Rouasem)
podzim, Paříž – účast na Salon d'automne (Ležící dívčí akt)
Štědrý den a silvestr v ateliéru Jana Zrzavého

1930
jaro, Paříž – účast na Salon des indépendants (Sedící akt, La Tour Cesar)
2. až 17. květen, Paříž – výstava v Galerii Mary-Elizabeth, Île Saint-Louis (16 maleb, 3 pastely, 3 grafické listy)
konec května, Paříž – výstava ve Stálé čsl. galerii v Palais-Royal
květen, červen, Paříž – účast na Salonu des Tuileries (Podobizna Lydie Wisiakové, Černoška na bílém pozadí, Kostel v Chevaux, Kostel Saint-Pierre na Montmartru)
červen – cesta do Normandie (Rouen, St. Pierre-en-Port)
září, Buenos Aires – účast na Výstavě ženského umění československého, Generální konzulát RČS
září, Pětikostelí – pobyt u rodičů, přijíždí Prokop Laichter
říjen, Praha – pobyt u Laichterů
15. listopad, Paříž – svatba s Prokopem Laichterem
podzim, Paříž – účast na Salonu d'automne (Černošská matka)
Vánoce, Paříž – v rue Fondary s Prokopem Laichterem